

Υπερηφάνεια, το μεγάλο εμπόδιο της σωτηρίας μας (Άγιος Νικόδημος Αγιορείτης)

Categories : [ΘΕΟΛΟΓΙΑ](#)

Date : 9 Δεκεμβρίου, 2015

Σταχυολόγηση και διασκευή κειμένου από τά “Πνευματικά Γυμνάσματα” του ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου

Ὅπως ἀπ’ ὅλες τίς ἀρρώστιες τοῦ σώματος πύ ἐπικίνδυνη εἶναι ἡ κρυφή καί ἄγνωστη στόν ἄρρωστο, ἔτσι καί ἀπ’ ὅλες τίς κακίες, πού εἶναι ἀρρώστιες τῆς ψυχῆς, ἡ πύ ἐπικίνδυνη εἶναι ἡ **ὑπερηφάνεια**. Γιατί ὅσο **καταστρεπτική** εἶναι, ἄλλο τόσο εἶναι **ἀπόκρυφη** στόν ἄρρωστο. Καί μάλιστα πολλοί ἄνθρωποι τοῦ κόσμου ὄχι μόνο δέν ἐλέγχονται ἀπό τή συνείδησή τους πού εἶναι ὑπερήφανοι, ἀλλά κυριολεκτικά μεθάνε ἀπό τήν ὑπερηφάνεια, σέ σημείο πού κατανατάνε νά τήν ἔχουν γιά στόλισμα καί στεφάνωμα! Γι’ αὐτό καί ὁ Προφήτης τούς ἐλεεινολογεῖ, λέγοντας: *«Οὐαί τῷ στεφάνῳ τῆς ὑπερηφανείας... οἱ μεθύοντες ἄνευ οἴνου»*¹.

Ἡ ὑπερηφάνεια εἶναι μιά ἄτακτη **ἐπιθυμία ὑπεροχῆς τοῦ ἀνθρώπου**, μέ τήν ὁποία **μετράει τόν ἑαυτό του περισσότερο ἀπ’ ὅσο ἀξίζει στήν πραγματικότητα**, καί θέλει οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι νά τόν ὑπολογίζου ἔτσι. Γι’ αὐτό ἕνας **ὑπερήφανος δέν λογαριάζει κανέναν ἄλλον ἐκτός ἀπό τόν ἴδιο**. **Κέντρο σ’ ὅλα του τά πράγματα βάζει τόν ἑαυτό του**, ὅπως ἡ ἀράχνη βάζει τόν ἑαυτό της κέντρο στόν ἴστό της. Καί ὅπως ἐκείνη πλέκει τίς κλωστές τοῦ ἴστοῦ μέ κέντρο τόν ἑαυτό της, ἔτσι καί ὁ ὑπερήφανος σκέπτεται καί ἐνεργεῖ μέ κέντρο τόν ἑαυτό του. Τούς κατωτέρους τούς μεταχειρίζεται σά ζῶα. Τούς ἀνωτέρους τούς ἀντιμετωπίζει σά δούλους. Στούς συγγενεῖς του φέρεται σά νά μήν τούς γνώριζε ποτέ. Στούς ἄλλους συμπολίτες του σά νά ἦταν ξένοι: *«Τοῖς δούλοις ἀντί ζῶων χρῆται, τοῖς εὐγενέσιν ἀντί δούλων, τοῖς οἰκείοις ὡς ἀλλοτρίοις, τοῖς πολίταις ὡς ξένοις»*, ὅπως γράφει ὁ Ἰουδαῖος Φίλων.

Ἡ ἀγία Γραφή ζωγραφίζει ὠραιότατα τήν κατάσταση τοῦ ὑπερήφανου μέσ’ ἀπό τά λόγια τοῦ βασιλιᾶ Ναβουχοδονόσορ, καθώς περπατοῦσε στή Βαβυλώνα καί τή θαύμαζε: *«Οὐχ αὕτη ἐστὶ Βαβυλών ἡ μεγάλη, ἣν ἐγὼ ὠκοδόμησα εἰς οἶκον βασιλείας ἐν τῷ κράτει τῆς ἰσχύος μου εἰς τιμὴν τῆς δόξης μου;»*².

Ἐκεῖνο τό περπάτημα, πού ἔκανε μέ ἔπαρση ὁ βασιλιάς μέσα στά βασίλειά του, καθώς καί τά ματαιόδοξα λόγια του, φανερώνουν τήν αὐταρέσκεια κάθε ὑπερήφανου. Ὅπως ὁ Ναβουχοδονόσορ ναρκισσεύοταν, ἐπιζητώντας ἐπιπλέον καί τό θαυμασμό τῶν ἄλλων, ἔτσι καί **κάθε ὑπερήφανος δέν ἀρκεῖται στόν αὐτοθαυμασμό καί τήν αὐταρέσκειά του, ἀλλά θέλλει νά τόν θαυμάσουν**. Παρόμοια καί κάθε

μικρό προτέρημα ή χάρισμα πού έχει, **τού φαίνεται μεγάλο**, όπως έγινε μέ κάποιον φτωχό, πού ενώ του έδωσαν έναν όβολό, εκείνος νόμισε πώς του έδωσαν φλουρί.

Αλλά δέν τελειώνει έδω ή ύπερηφάνεια. Προχωράει περισσότερο: Ο Ναβουχοδονόσορ όχι μόνο φουσκώνει τήν αλήθεια, αλλά **καυχιέται για κείνο πού ξέρει ότι είναι ψέμα**. Βεβαιώνει ότι αυτός έχτισε τήν πόλη τής Βαβυλώνας, ενώ μόνο τά τείχη μεγάλωσε. Τήν πόλη τήν είχε χτίσει από τά θεμέλια ο Βήλος.

Η ζημιά πού προξενεί στήν ψυχή ή ύπερηφάνεια δέν είναι δυνατό νά εξηγηθεί. Σκέψου μόνο, ότι τό μεγαλύτερο κακό στον κόσμο είναι ή άμαρτία, και τό μεγαλύτερο καλό ή θεία Χάρη. Και εφόσον ή **ύπερηφάνεια είναι ή ρίζα κάθε άμαρτίας**, εναντιώνεται στή Χάρη του Θεού. Τί χειρότερο κακό άπ' αυτό μπορεί νά μάς κάνει; Είναι ή **πιό θανάσιμη άμαρτία**, όπως τήν ονομάζουν οι θεολόγοι, γιατί εύκολα οδηγεί τον άνθρωπο νά πέσει σε κάθε άλλη άμαρτία. Όπως ένα φίδι, όταν βάλει τό κεφάλι του σε μία τρύπα, εύκολα βάζει και τό υπόλοιπο σώμα του, έτσι, όπου μπει ή κακία τής ύπερηφάνειας, εύκολα μπαίνουν μετά όλα τά κακά. Τό λέει και ο άγιος Ιωάννης τής Κλίμακος: «Όπου πτώμα κατέλαβεν, εκεί ύπερηφανία προεσκήνωσεν»³.

Δέν μπορούν νά ύπάρχουν στήν καρδιά μας πίστη και ύπερηφάνεια μαζί. Όταν ύπάρχει τό ένα, αναγκαστικά θά λείπει τό άλλο. Γι' αυτό έλεγε ο Κύριος για τους Φαρισαίους, ότι μέ τό ν' άποζητούν τον έπαινο ο ένας του άλλου, ήταν άνάξιοι νά πιστέψουν σ' Αυτόν: «Πώς δύνασθε ύμεις πιστεΰσαι, δόξαν παρ' άλλήλων λαμβάνοντες, και τήν δόξαν τήν παρά του μόνου Θεού οΰ ζητείτε;»⁴. Από τά λόγια αυτά μπορείς νά καταλάβεις, ότι, άφότου μπει στήν ψυχή του ανθρώπου ή έπιθυμία τής δόξας, άμέσως έξαφανίζεται ή πίστη.

Νά, άδελφέ μου, σε τί γκρεμούς μπορεί νά σε οδηγήσει ή ύπερηφάνεια: Πρώτα γεμίζει τήν ψυχή σου μέ άκαθαρσίες και πάθη. Στή συνέχεια, από τά πάθη θά προέλθουν άμφιβολίες για τήν πίστη, και μάλιστα σε θεμελιώδη δόγματα, έτσι πούθά **φτάσεις νά νομίζεις ότι ο παράδεισος και ή κόλαση είναι παραμύθια**. Αυτό θά τό καταλάβεις καλύτερα, αν σκεφτείς τή μάχη πού γίνεται ανάμεσα στήν ύπερηφάνεια και στή θεία Χάρη. Γιατί έμεις από μόνοι μας, δέν έχουμε τή δύναμη νά γεννήσουμε μέσα μας ούτε ένα καλό λογισμό, πού νά μάς δυναμώσει ο Θεός μέ τή χάρη Του, για νά γεννηθεί στό νοΰ μας ο καλός αυτός λογισμός. Γι' αυτό ειπε ο Κύριος, «χωρίς έμοΰ οΰ δύνασθε ποιείν οΰδέν»⁵, και ο Απόστολος Παΰλος, «ο Θεός έστιν ο ενεργών εν υμίν και τό θέλειν και τό ενεργείν υπέρ τής εύδοκίας»⁶. Όστε ο Θεός αρχίζει και τελειώνει κάθε καλό. Ο άνθρωπος όχι μόνο δέν μπορεί νά τό τελειώσει, μά ούτε και νά τ' αρχίσει, αν δέν βοηθήσει ή θεία Χάρη. Έμεις, **αν θέλουμε νά σωθούμε, πρέπει ν' αγαπάμε τό Θεό και τήν άρετή μ' όλη μας τή δύναμη**.

Μήν ξεχνάς, άδελφέ μου, ότι ή ύπερηφάνεια όχι μόνο έμποδίζει τά θεϊα

χαρίσματα νά μποῦν στήν ψυχή, ἀλλά κι ἀφοῦ μποῦν, τά διώχνει ἔξω . Ἐκεῖνος πού ἦταν πρὶν πλούσιος μπροστά στό Θεό γιά τά πολλά καλά του ἔργα καί γιά τίς ἀρετές του, ἄν ἀνοίξει τήν καρδιά του στήν ὑπερηφάνεια, ἀμέσως γίνεται ταλαίπωρος, ὅπως ἔπαθε ὁ Φαρισαῖος, πού ἀναφέρει τό Εὐαγγέλιο. Καί τήν παθαίνει ὁ ὑπερήφανος σάν τό περιστέρι, πού κάθεται στόν ἥλιο καί χαίρεται τήν καθαρότητα του καί τήν ποικιλία τῶν φτερῶν του, καί ξαφνικά ἔρχεται ἀπό πάνω του τό γεράκι καί τό ἀρπάζει. Ἐκεῖνος πού καυχιέται γιά τίς ἀρετές του, ἀρπάζεται ξαφνικά ἀπό τό νοητό γεράκι, τό διάβολο. Γι' αὐτό ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου εἶναι συνάμα καί εὐκολή καί δύσκολη. Γιατί **τή μιά στιγμή ὁ ἄνθρωπος ἀνεβαίνει στόν παράδεισο μέ τήν ταπεινωση, καί τήν ἄλλη κατεβαίνει στήν κόλαση μέ τήν ὑπερηφάνεια.**

Γι' αὐτό, ἀδελφέ μου, «*μή ὑπερηφανεύου τῆ καρδία σου*»⁷. Αὐτή ἡ καταραμένη κακία **γεννάει ὅλα τά κακά τοῦ κόσμου**, «*διότι ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ ἀπώλεια καί ἀκαταστασία πολλή*» (ὁ.π.). Λοιπόν, ταπεινώσου, καί μή φοβᾶσαι πώς θά πέσεις ποτέ. Γιατί ὅποιος θέλει νά μή γκρεμιστεῖ, δέν ἔχει παρά... νά καθήσει καταγῆς! Τό εἶπε ἕνας σοφός: «*Ὁ καθήμενος ἐπί γῆς, οὐκ ἔχει ποῦ καταπεσεῖν*».

Φόβο νά γκρεμιστεῖ ἔχει μόνο ἐκεῖνος πού θέλει νά κάθεται στά ψηλά : «*Ὅς ὑψηλόν ποιεῖ τόν ἑαυτοῦ οἶκον, ζητεῖ συντριβήν*»⁸

---

1 Ἦσ. 28 : 1.

2 Δαν. 4 : 27.

3 Λογ. Κβ´.

4 Ἰω. ε´ : 44.

5 Ἰω. ιε´ : 5.

6 Φιλπ. Β´ : 13.

7 Τωβιτ 4 : 13.

8 Παρ. 17 : 16.

*(Από τό βιβλίο: «ΜΑΘΗΤΕΙΑ ΣΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΔΗΜΟ», Έκδόσεις: Ι. Μ. Παρακλήτου
Ωρωπός Αττικής)*

*Εύχαριστοῦμε θερμά τόν Ἡγούμενο τῆς Ἱ. Μ. Παρακλήτου γιά τήν ἄδεια δημοσίευσης
ἀποσπασμάτων ἀπό τά βιβλία πού ἐκδίδει ἡ Ἱερά Μονή. Ἱερομόναχος Σάββας
Ἀγιορείτης <http://HristosPanagia3.blogspot.com>*